

SOME ASPECTS OF EAGLE NESTING IN THE STATE NATIONAL PARK “BUIRATAU”, KAZAKHSTAN

Sagaliev N.A. (Biodiversity Research and Conservation Center Community Trust; Republican state institution “State National Natural Park ‘Buiratau’”, Astana, Kazakhstan)

Contact:
Nurum Sagaliev
sagaliyevnurum76@gmail.com

Recommended citation: Sagaliev N.A. Some Aspects of Eagle Nesting in the State National Natural Park “Buiratau”, Kazakhstan. – Raptors Conservation. 2023. S2: 157–159. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-157-159 URL: <http://rrrcn.ru/en/archives/34932>

Clutch (3 eggs) in the nest of the Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*), 26/05/2023.

Photo by N. Sagaliev.

Кладка из 3-х яиц в гнезде беркута (*Aquila chrysaetos*), 26.05.2023.

Фото Н. Сагалиева.

Үш жұмыртқамен бұркіт (*Aquila chrysaetos*) ұясы, 26.05.2023.

Н. Сагалиевтың фотосы.

Republican state institution “State National Park “Buiratau” (hereinafter referred as SNNP “Buiratau”) was created on March 11, 2011, in Ereymentau district of the Ak-mola region and the Osakarovsky district of the Karaganda region.

Based on the analysis of literary sources and our observations, it can be assumed that about 227 bird species from 18 orders, including 19 species from the birds of prey (Minakov *et al.*, 2019) can be encountered here.

Since the Park formation, we began to mark raptor nests on its territory. Since 2022, together with the Biodiversity Research and Conservation Center (BRCC), we have been monitoring nest occupancy for three eagle species known to us: Golden Eagle (*Aquila chrysaetos*), Eastern Imperial Eagle (*Aquila heliaca*), Steppe Eagle (*Aquila nipalensis*). Results are shown in Table 1.

31 eagle nests are known on the territory of Buiratau State National Park and its

protective zone, of them 14 belonging to Eastern Imperial Eagle, 8 – to Golden Eagle, and 9 – to Steppe Eagle. For the period of 2022–2023, the number of identified inhabited nests (belonging to nesting pairs, used for nesting in a given year) changed slightly. For Eastern Imperial Eagle, it increased from 6 to 7, for Golden Eagle it increased from 1 to 3, for Steppe Eagle it remained the same, 3 breeding pairs.

Encounters were recorded during eagle nests monitoring, indicating unusual, in our opinion, timelines of nesting for Golden Eagle and Eastern Imperial Eagle.

For example, on May 26, 2023, we discovered a clutch of three Golden Eagle eggs in a nest on a cliff face on a 6 m high rock. The number of eggs in a clutch indicated that it was not a repeated one. Literary sources indicate that in Northern and Central Kazakhstan Golden Eagle starts laying eggs in the early April (Bragin, 1987). According to A.I. Marakshin, Golden Eagle nest with one egg was found near Zerenda on April 24 (Korelov, 1962). Thus, the Golden Eagle nest with a clutch located on May 26, 2023, can be considered late. It is unknown what could have caused the delay in the onset of reproduction of this Golden Eagle pair.

On June 1 of the same year, one month old nestlings were observed in another Golden Eagle nest built on a birch tree.

Table 1. Results of monitoring the nest occupancy for three eagle species in the «Buiratau» State National Park and its protective zone in 2022–2023.

Species	Total number of known nests	2022		2023	
		Number of inhabited nests		Number of inhabited nests	
		obj.	%	obj.	%
<i>Aquila heliaca</i>	14	6	42.9	7	50.0
<i>Aquila chrysaetos</i>	8	1	12.5	3	37.5
<i>Aquila nipalensis</i>	9	3	33.3	3	33.3
Total	31	10	32.3	13	41.9

НЕКОТОРЫЕ ОСОБЕННОСТИ ГНЕЗДОВАНИЯ ОРЛОВ НА ТЕРРИТОРИИ ГНПП «БУЙРАТАУ», КАЗАХСТАН

Сагалиев Н.А. (ОФ «Центр изучения и сохранения биоразнообразия»;
Республиканское государственное учреждение «Государственный национальный
природный парк «Буйратау», Астана, Казахстан)

Контакт:
Нурум Сагалиев
sagaliyevnurum76@
gmail.com

Рекомендуемая цитата: Сагалиев Н.А. Некоторые особенности гнездования орлов на территории ГНПП «Буйратау», Казахстан. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2. С. 126–131. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-157-159 URL: <http://rrrcn.ru/ru/archives/34932>

Республиканское государственное учреждение «Государственный национальный природный парк «Буйратау» (далее – Парк или ГНПП «Буйратау») создано 11 марта 2011 г. на территории Ерейментауского района Акмолинской области и Осакаровского района Карагандинской области.

На основе анализа литературных источников и собственных наблюдений можно предположить, что на территории ГНПП «Буйратау» и в приграничных к нему районах в различные сезоны года могут быть встречены около 227 видов птиц из 18 отрядов, в том числе 19 видов – хищные птицы Falconiformes (Минаков и др., 2019).

С момента образования Парка мы начали отмечать места гнездования хищных птиц на его территории, а с 2022 г. совместно с ОФ «Центр изучения и сохранения биоразнообразия» (BRCC) проводим мониторинг заселённости известных нам гнёзд трёх видов орлов: беркута (*Aquila chrysaetos*), могильника (*Aquila heliaca*), степного орла (*Aquila nipalensis*). Результаты представлены в таблице 1. Т.е. на территории ГНПП «Буйратау» и его охранной зоны известно наличие 31 гнезда орлов, в т.ч. 14 гнёзд орла-могильника, 8 гнёзд беркута и 9 гнёзд степного орла. За период 2022–2023 гг.

количество выявленных нами жилых (используемых для гнездования в данном году) гнёзд (гнездящихся пар) изменилось незначительно: для могильника увеличилось с 6 до 7, для беркута увеличилось с 1 до 3, для степного орла осталось прежним – 3 гнездящихся пары.

В ходе проведения мониторинга гнёзд орлов было отмечено позднее размножение беркута.

Так, 26.05.2023 на отвесе в скальнике высотой 6 м мы обнаружили кладку беркута из трёх яиц. Количество яиц в кладке свидетельствует о том, что данная кладка, скорее всего, не была повторной. При этом по литературным данным беркут в Северном и Центральном Казахстане приступает к кладке в начале апреля (Брагин, 1987). По данным А.И. Маракшина, в окрестностях Зеренды 24 апреля было найдено гнездо беркута с одним яйцом (Корелов, 1962). Таким образом, найденное гнездо беркута с кладкой, отмеченной 26.05.2023 можно считать поздней. Что могло стать причиной запоздания начала размножения у этой пары беркутов – неизвестно.

На другом гнезде беркута, устроенном на берёзе, в этот же год 1 июня наблюдались оперяющиеся птенцы месячного возраста.

Таблица 1. Результаты мониторинга заселённости гнёзд трёх видов орлов на территории ГНПП «Буйратау» и его охранной зоны в 2022–2023 гг.

Вид	Общее количество известных гнёзд	2022 г.		2023 г.	
		Количество жилых гнёзд		Количество жилых гнёзд	
		Экз.	%	Экз.	%
<i>Aquila heliaca</i>	14	6	42,9	7	50,0
<i>Aquila chrysaetos</i>	8	1	12,5	3	37,5
<i>Aquila nipalensis</i>	9	3	33,3	3	33,3
Всего	31	10	32,3	13	41,9

«БҮЙРАТАУ» МҮТП АУМАҒЫНДА ҚЫРАНДАРДЫҢ ҰЯ САЛУЫНЫҢ КЕЙБІР ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

Сағалиев Н.А. («Биоалуантүрлілікті зерттеу және сақтау орталығы» ҚҚ, «Бүйратау» Мемлекеттік ұлттық табиғи паркі Республикалық мемлекеттік мекемесі, Астана, Қазақстан)

Контакт:
Нурум Сағалиев
sagaliyevnurum76@gmail.com

Ұсынылатын дәйексөз: Сағалиев Н.А. «Бүйратау» МҮТП аумағында қырандардың ұя салуының кейбір ерекшеліктері. – Пернатые хищники и их охрана. 2023. Спецвып. 2: С. 157–159. DOI: 10.19074/1814-8654-2023-2-157-159 URL: <http://rrrcn.ru/ru/archives/34932>

«Бүйратау» мемлекеттік ұлттық табиғи паркі республикалық мемлекеттік мекемесі (бұдан әрі – парк немесе «Бүйратау» МҮТП) 2011 жылғы 11 наурызда Ақмола облысы Ерейментау ауданы және Қарағанды облысы Осакаров ауданы аумағында құрылды.

Әдеби дереккөздерді талдау және өз бақылауларымыз негізінде «Бүйратау» МҮТП аумағында және онымен шектесетін аймақтарда жылдың әр мезгілінде 18 отрядтың 227-ге жуық құс түрі кездеседі деп болжауға болады, оның ішінде 19 түр – жыртқыш құстар (Минаков және т.б., 2019).

Парк құрылған сәттен бастап біз оның аумағында жыртқыш құстардың ұя салатын орындарын белгілей бастадық, ал 2022 жылдан бастап «Биоалуантүрлілікті зерттеу және сақтау орталығымен» (BRCC) бірлесіп, бізге белгілі қырандар: бүркіт (*Aquila chrysaetos*), қарақұс (*Aquila heliaca*), дала қыраны (*Aquila nipalensis*) сияқты үш түрдің ұяларының популяциясына мониторинг жүргізіп жатырмыз. Нәтижелер 1-кестеде берілген. Яғни, Бүйратау мемлекеттік ұлттық паркі мен оның қорғалатын аймағы аумағында қыран құстардың 31 ұясының, оның ішінде қарақұстың 14 ұясы, бүркіттің 8 ұясы және дала қыранының 9 ұясы бар екені белгілі. 2022–2023 жылдарда біз анықтаған қоныстанған (белгілі бір

жылы ұя салу үшін пайдаланылатын) ұялар (ұя салатын жұптар) саны аздап өзгерді: қарақұс үшін 6-дан 7-ге дейін өсті, бүркіт үшін 1-ден 3-ке дейін, дала қыраны үшін ол өзгеріссіз қалды – 3 ұя салатын жұп.

Қырандардың ұяларына мониторинг жүргізу барысында, біздің ойымызша, бүркіт пен қарақұстың ұя салу мерзімінің әдеттен тыс екендігін куәландыратын кездесулер тіркелді.

Осылайша, 26.05.2023 біз биіктігі 6 м жартастың құламаларынан үш жұмыртқадан тұратын алтын бүркіт жұмыртқа басу орнын таптық. Ондағы жұмыртқалардың саны, бәлкім, бұл орынның қайталанбағанын көрсетеді. Бұл ретте, әдебиет деректері бойынша Солтүстік және Орталық Қазақстандағы бүркіт сәуір айының басында жұмыртқалай бастайды (Брагин, 1987). А.И. Маракшиннің деректері бойынша, 24 сәуірде Зеренді манында бір жұмыртқасы бар бүркіттің ұясы табылған (Корелов, 1962). Осылайша, 26.05.2023 ж. табылған жұмыртқалары бар бүркіттің ұясын кешіктірілген деп санауға болады. Бұл бүркіттердің көбеюінің кешігуіне не себеп болуы мүмкін екені белгісіз.

Сол жылы 1 маусымда қайын ағашында орналасқан тағы бір бүркіттің ұясында жас қауырсынданған балапандар (жасы 30 күн) байқалды.

1-кесте. 2022–2023 жылдардағы «Бүйратау» МҮТП және оның қорғалатын аймағы аумағындағы қыран құстарының ұя түрінін ұяларының популяциясына жүргізілген мониторинг нәтижелері.

Түр	Белгілі ұялардың жалпы саны	2022 ж.		2023 ж.	
		Қоныстанған ұя саны	Қоныстанған ұя саны	Қоныстанған ұя саны	Қоныстанған ұя саны
		Әкз.	%	Әкз.	%
<i>Aquila heliaca</i>	14	6	42,9	7	50,0
<i>Aquila chrysaetos</i>	8	1	12,5	3	37,5
<i>Aquila nipalensis</i>	9	3	33,3	3	33,3
Барлығы	31	10	32,3	13	41,9